

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

1
2 26 יוני 2017
3

בפני כב' השופטת מיכל נעים דיבנר
נציג ציבור מעסיקים – מר יוסף הלפרין
נציג ציבור עובדים – מר נעים דאוד

אריה מיזל 050108091
ע"י ב"כ עוה"ד איתי הכהן

התובע

-

המוסד לביטוח לאומי
ע"י הלשכה המשפטית חיפה

הנתבע

4
5

פסק דין

1. תביעה זו הינה לביטול דרישת הנתבע מהתובע לתשלום דמי ביטוח לאומי בגין
הכנסתו כשכיר בחו"ל, ממעסיק זר, בשנים 2009-2010, בסך 259,490 ₪, נכון
למועד דרישת התשלום מיום 23.3.15 (נספח ה' לכתב התביעה).

רקע עובדתי שאינו שנוי במחלוקת

2. התובע, יליד 1950, תושב ואזרח ישראל בכל המועדים הרלוונטיים לתביעה.
3. בתאריך 8.4.09 הגיש התובע, באמצעות יועץ המס שלו, טופס "שאלון לקביעת תושבות - לשוהה בחו"ל" (נספח א' לכתב התביעה) במסגרתו הצהיר, כי החל לעבוד כמנהל שיווק בשירותי חברה זרה ברומניה (להלן – **המעסיק הזר**).
4. במכתבו מיום 6.5.09 (נספח ב' לכתב התביעה) הודיע הנתבע לתובע, כי בהתאם לנתונים שבידיו, רואים בתובע כמי שאינו עובד בחודשים ינואר עד מרץ 2009, ובהתאם נדרש התובע לשלם דמי ביטוח מינימליים. עוד צוין במכתב זה, "אם בתקופה הנ"ל, בכולה או בחלקה, שולמו בעדך דמי ביטוח כעובד שכיר או במסגרת אחרת, הינך מתבקש לשלוח לסניפנו האישורים על כך, כדי שנתקן מעמדך ונבטל את חיובי דמי הביטוח בהתאם".
5. כעולה מאישורי המעסיק הזר שצורפו כנספח י' לכתב התביעה, התובע עבד אצלו שנתיים, בתקופה שבין 31.12.08 ועד סוף שנת 2010.

1 מתוך 21

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15956-05-15

6. דיווחי שומה שהגיש התובע לשנת 2009 התקבלו אצל הנתבע ממס הכנסה בתאריך 5.7.10 ודיווחי שומה לשנת 2010 התקבלו בתאריך 6.9.11 (נ/1).
7. במכתב הנתבע לתובע מיום 31.8.14 (נ/2), שעניינו ברור מעמדו של התובע כשכיר נמסר לאחרון, כי התקבלו אצל הנתבע שומות מס הכנסה, כמפורט להלן: שומה לשנת 2009 שנערכה ביום 29.7.13 בסך ₪ 881,391 כעובד שכיר; שומה לשנת 2010 שנערכה ביום 29.7.13 בסך ₪ 834,734 כעובד שכיר. עוד נמסר במכתב, כי לא התקבל אצל הנתבע דיווח של מעסיק המתייחס לתקופת עיסוקו של התובע כעובד שכיר בשנים אלו; משכך, נדרש התובע להסביר מקור הכנסה זו ולצרף מסמכים, אחרת, יפעל הנתבע בהתאם להכנסות שבשומות.
8. במכתב נוסף מיום 15.1.15 (נ/3) הודיע הנתבע לתובע, כי הוא רואה בהכנסות שדווחו בשומות לשנים 2009-2010 כהכנסות "ממקור עובד שכיר כהכנסה שלא מעבודה", וכי אם יחולו שינויים בחשבון התובע לעניין דמי ביטוח – תישלח על כך הודעה בנפרד; עוד צוין, כי בפני התובע האפשרות לערער על החלטה זו בפני בית דין זה תוך 12 חודשים.
9. במכתבו מיום 26.1.15 (נ/4) הודיע הנתבע לתובע, כי בהתאם לנתונים שהתקבלו ממס הכנסה והנתונים שבידיו נערך חישוב חוזר לדמי הביטוח ובהתאם, על התובע לשלם בגין השנים 2009-2010 הפרשי דמי ביטוח בסך 257,477 ₪, זאת עד לתאריך 25.2.15. דרישת תשלום נוספת נשלחה לתובע בתאריך 23.3.15 (נספח ה' לכתב התביעה) ולפיה, נדרש התובע לשלם לאלתר דמי ביטוח בסך 259,490 ₪, נכון למועד המכתב.
10. ביום 26.2.15 פנה התובע, באמצעות בא-כוחו, במכתב לנתבע ובו השיג על דרישת האחרון לתשלום דמי הביטוח וביקש לבטלה לאלתר (נספח ו' לכתב התביעה), בעיקר מטעמים אלה:
  - א. דרישת תשלום דמי ביטוח בגין הכנסה שלא מעבודה אינה כדין, הן לגופו של ענין והן מכוח דוקטרינת השיהוי וההסתמכות שפותחו בפסיקה;
  - ב. הנתבע מנוע ומושתק מלשנות רטרואקטיבית את חיוביו של התובע בניגוד לקביעתו הקודמת מיום 6.5.09, לתשלום דמי ביטוח מינימליים - קביעה שניתנה לאחר שהתובע פנה ביוזמתו לנתבע, בזמן אמת, והצהיר על עבודתו בחו"ל בשירותי מעסיק זר;

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 ג. דרישת התשלום הרטרואקטיבית נשלחה לתובע בשיהוי רב, בחלוף כחמש
- 2 עד שש שנים ממועד היווצרות העילה ומשכך הינה בלתי סבירה, בלתי
- 3 מידתית ומהווה פגיעה כלכלית ממשית בתובע וביכולתו לתכנן את תקציבו
- 4 ואת התנהלותו הכלכלית.
- 5 11. בתגובה, שלח הנתבע לתובע מכתב ביום 31.3.15 (נספח ז' לכתב התביעה) ובו
- 6 הוסבר, כי הכנסות התובע שהתקבלו משומות 2009-2010 ממס הכנסה,
- 7 כהכנסות משכיר בחו"ל מחויבות בדמי ביטוח על פי החוק. עוד ציין הנתבע
- 8 במכתבו, כי ניתן לבטל קנסות ולפרוס את החוב לתשלומים הנוחים לתובע. כנגד
- 9 החלטה זו ודרישת תשלום דמי הביטוח הוגשה התביעה דנן.
- 10 12. להשלמת התמונה העובדתית נציין, כי בין מדינת ישראל לרומניה – המדינה בה
- 11 עבד התובע בשנים 2009-2010 – קיימת כיום אמנה בעניין מניעת תשלום כפל
- 12 מס (נ/5), אולם אמנה זו נכנסה לתוקף רק ביום 1.1.13 ואינה חלה על התקופה
- 13 שבמחלוקת.

השתלשלות העניינים בהליך

- 14
- 15 13. בכתב תביעתו עתר התובע כאמור לביטול דרישת תשלום חוב דמי הביטוח
- 16 לשנים 2009-2010 ולחלופין, לקיזוז הנזק שנגרם לו לטענתו בגין הסתמכותו על
- 17 קביעתו הקודמת של הנתבע (סעי' 43); כסעד ביניים עתר התובע לעיכוב הליכי
- 18 גביית החוב עד להכרעה בהליך (סעי' 46). על יסוד הסכמת הנתבע, עוכבו הליכי
- 19 גביית החוב בהחלטה מיום 16.7.15 עד למתן פסק דין בתביעה.
- 20 14. הנתבע הגיש כתב הגנה אליו צירף תעודת עובד ציבור שנערכה ביום 22.7.15,
- 21 בידי פקידת הגבייה, הגב' חרמון לימור (נ/6), החתומה על מכתב הנתבע לתובע
- 22 מיום 31.3.15 (להלן – **פקידת הגבייה**).
- 23 15. בדיון המוקדם מיום 25.10.15 (אשר נערך בפני כב' השופטת ורבנר), שב **התובע**
- 24 על עיקרי טענותיו כדלקמן:
- 25 דרישת תשלום החוב אינה כדין, שכן התובע פנה בזמן אמת לנתבע והצהיר בפניו
- 26 על עבודתו בחו"ל, בשירותי המעסיק הזר, ולפי קביעת הנתבע הוא נדרש לשלם
- 27 דמי ביטוח מינימליים – קביעה עליה הסתמך התובע ואשר ממילא תאמה את
- 28 מדיניות הנתבע במועד הרלוונטי, עליה ניתן ללמוד מחוזר הביטוח הלאומי 1417
- 29 מיום 24.3.14 שכותרתו "תהליך בירור שכיר בעקבות קבלת שומה" (נספח ח'
- 30 לכתב התביעה, להלן – **חוזר 1417**), המלמד על השינוי שחל במדיניות הנתבע

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 בשנת 2014 ביחס להכנסות תושבי ישראל העובדים בחו"ל אצל מעסיקים זרים
- 2 – שינוי שאינו יכול להצדיק פגיעה רטרואקטיבית בתובע, כמי שהסתמך על
- 3 המדיניות הקודמת, כפי שחלה במועד עבודתו אצל המעסיק הזר. התובע שב על
- 4 טענותיו בעניין השיהוי, המניעות, ההסתמכות וויתור הנתבע על החוב.
- 5 **הנתבע** ביקש שהות להודיע האם הוא עומד על הדרישה לתשלום דמי ביטוח
- 6 בהתייחס לתובע לגבי השנים 2009 ו-2010. בהחלטה שניתנה בתום הדיון נקבע,
- 7 כי הנתבע יודיע על עמדתו כאמור וככל שיעמוד על דרישתו, עליו להגיש תעודת
- 8 עובד ציבור משלימה ובה הפירוט הבא:
- 9 "א. מה היה הנוהג לגבי כלל המבוטחים בשנים 2009-2010, כאשר תושב
- 10 ישראל עבד בחו"ל אצל מעסיק שאינו מעסיק ישראלי, ודיווח על כך, בזמן
- 11 אמת, למוסד לביטוח לאומי (תשומת לב הנתבע מופנית לסעיף 1 לחוזר מ-
- 12 24.3.14, המצביע על כך, שבאותה תקופה, לא חויבו תושבי ישראל שעבדו
- 13 בחו"ל אצל מעסיק זר בדמי ביטוח, ועל הנתבע להבהיר, האם הוא פעל
- 14 כלפי כלל מבוטחיו שעבדו בחו"ל באופן זה, כפי שפעל כלפי התובע;
- 15 ב. האם הנתבע מודה, שהתובע הגיש לו שאלון - נספח א' לכתב התביעה, בזמן
- 16 אמת, בחודש אפריל 2009, וכי על יסוד שאלון זה, נשלחה לתובע ההודעה
- 17 ב-6.5.09, שהינה נספח ב' לכתב התביעה.
- 18 ככל שהנתבע מודה בנתונים אלה, יסביר - מדוע לא קיים אינטרס
- 19 הסתמכות של התובע בעניין זה, ומדוע אין מניעות כיום לנתבע לדרוש את
- 20 אשר לא דרש בשנת 2009;
- 21 ג. האם הנתבע מודה, כמפורט בתעודת עובד הציבור של הגב' לימור חרמון,
- 22 שקיבל שומה ממס הכנסה בהתייחס לשנת 2009, בתאריך 5.7.10, ואם כן,
- 23 מה עשה הנתבע בשנת 2010, כאשר קיבל שומה זו, וכלל שהנתבע לא עשה
- 24 דבר, מדוע יכול הנתבע בשנת 2014, כ-4 שנים לאחר מכן, לדרוש מהתובע
- 25 את אשר לא דרש ממנו בשנת 2010, וכאשר התובע לא הסתיר דבר
- 26 מהנתבע."
16. הנתבע הודיע על עמידתו על הדרישה לתשלום דמי ביטוח ובהודעתו מיום 4.2.16
17. בדיון ההוכחות מיום 3.7.16 נשמעו בפנינו עדויות התובע ויועץ המס שלו, מר
18. מוחמד אבו נעאגי (להלן – **יועץ המס**), אשר הגישו את עדותם הראשית בתצהיר

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 ונחקרו בפנינו בחקירה נגדית. התיק נקבע לדיון המשך, לשמיעת עדות פקידת
2 הגבייה מטעם הנתבע.
- 3 18. לאחר שהצהיר התובע "אלו עדיי" ובטרם נשמעה עדות הנתבע, ביקש התובע
4 להגיש תצהיר משלים מטעמו; הנתבע התנגד לבקשה. בהחלטה מיום 1.11.16
5 נדחתה הבקשה, ולו מן הטעם שהתצהיר המשלים שהתובע מבקש להגיש לא בא
6 אלא כדי להציג את עמדת המעסיק הזר, כפי שהובאה בפניו במכתבים, ולא
7 במסגרת תצהיר עליו יוכל להיחקר. בנסיבות אלו, הצגת מכתבי המעסיק כראיה
8 לעמדת המעסיק נעדרת כל משקל, מבלי שהמעסיק הצהיר על הדברים ונחקר
9 אודותיהם.
- 10 19. בדיון ההוכחות הנוסף מיום 13.11.16 נשמעה בפנינו עדות פקידת הגבייה.
11 20. הצדדים סיכמו בהרחבה טענותיהם בכתב, ולהלן עיקריהם.

טענות התובע

- 12 21. הדרישה לתשלום הפרשי דמי ביטוח לשנים 2009-2010 אינה כדין מכוח
13 דוקטרינת השיהוי וההסתמכות שפותחו בפסיקה. הנתבע מנוע ומושתק מלשנות
14 רטרואקטיבית את חיוביו של התובע בניגוד לקביעתו הקודמת מחודש מאי
15 2009, לתשלום דמי ביטוח מינימליים, אשר התקבלה לאחר שהתובע פנה
16 ביוזמתו (באמצעות יועץ המס שלו) לנתבע, בזמן אמת, והצהיר בפניו על עבודתו
17 בחו"ל בשירותי מעסיק זר, כך שלמעשה התובע הוטעה באופן אקטיבי על ידי
18 הנתבע.
- 19 קביעתו הקודמת של הנתבע עולה בקנה אחד עם המדיניות בה נהג האחרון כלפי
20 המבוטחים בשנים קודמות, ובכלל זה במועד הרלוונטי לתביעה, עליה ניתן
21 ללמוד מחוזר 1417 המעיד על שינוי המדיניות משנת 2014, שיש להחילו ממועד
22 זה ואילך ולא באופן רטרואקטיבי. מכל מקום, התובע הסתמך על קביעתו
23 הקודמת של הנתבע לצורך ניהול תקציבו וענייניו הכספיים בכלל ולצורך קביעת
24 תנאי התקשרותו עם המעסיק הרומני בחו"ל בפרט; בתוך כך, אילו ידע התובע
25 שעליו לשלם דמי ביטוח מהכנסתו כעובד ברומניה היה דואג לגלם את
26 התשלומים האמורים בהסכמי העסקתו עם מעסיקו הרומני ובהתאם לכך גם
27 לתכנן את הפנסיה שלו.
- 28 מהראיות, לרבות מתעודות עובד הציבור שהוגשו על ידי הנתבע עולה, כי היעדר
29 הגבייה מהכנסות מחו"ל לא היה מחדל לגבי מבוטח ספציפי כזה או אחר, אלא
30

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 מחדל מערכת של הנתבע על פני מספר שנים, באופן המצדיק את תיקון המחדל
2 רק מכאן ולהבא ולא באמצעות גבייה רטרואקטיבית, הפוגעת במבוטחים
3 שהסתמכו על החיובים שקיבלו בעבר מהנתבע, כדוגמת התובע.
- 4 22. דרישת התשלום האמורה הינה בגדר "כפל מס" ומנוגדת למושכלות יסוד של
5 דיני המיסים ותשלומי החובה. התובע הפנה בסיכומיו (סעי' 122) לדו"ח מבקר
6 המדינה, במסגרתו נמתחה לדבריו "ביקורת חריפה" על התנהלות הנתבע, תוך
7 שנקבע בין היתר במפורש בדו"ח, כי הנתבע "מטעה את מבוטחיו באשר
8 לתשלומי הביטוח הלאומי בגין ההכנסות בחו"ל".
- 9 23. דרישת התשלום, בהיותה דרישה רטרואקטיבית שנשלחה בשיהוי רב, בחלוף
10 כחמש עד שש שנים (בהתאמה), הינה בלתי סבירה, בלתי מידתית ומהווה פגיעה
11 כלכלית ממשית בתובע, בעתידו הפנסיוני וביכולתו לתכנן את תקציבו ואת
12 התנהלותו הכלכלית ודינה על פי הדין להתבטל. בנוסף ולחלופין, טוען התובע
13 לקיזוז הנזק שנגרם לו מהסתמכותו על קביעתו הראשונה של הנתבע כאמור לעיל
14 כנגד דרישת התשלום על ידי הנתבע. לחלופין מבקש התובע "לרפא את הנזק"
15 שנגרם לו לדבריו, בהשתת הוצאות גבוהות על הנתבע באופן שיכסה את ההפרש
16 בין החיובים המינימליים שהוטלו עליו לבין החיובים נושא התביעה, זאת
17 במסגרת הסעדים הניתנים על פי דוקטרינת ההסתמכות.

טענות הנתבע

- 18
- 19 24. ממכלול הנסיבות והראיות הוכח, כי חלה על התובע חובת הדיווח לנתבע הן על
20 מעמדו והן על הכנסתו וכן חלה עליו חובת תשלום דמי ביטוח על הכנסתו
21 מעבודתו אצל מעסיק זר. עוד הוכח, כי אין להחיל בנסיבות העניין את ההגנה
22 הנתענת של השתק, מניעות או טענת הסתמכות על מצב, שהתובע תרם לו
23 ביודעין וביעוץ רואה החשבון מטעמו, עת נמנעו במכוון מלמסור לנתבע בתקופה
24 הרלוונטית, בשנים 2009-2010, מידע על הכנסתו הצפויה של התובע או על
25 הכנסתו בפועל; כך שהוכח ממקבץ העדויות, כי בבסיס הנתונים שעמדו בפני
26 הנתבע בעת קבלת החלטתו במכתבו מיום 6.5.09 לחייב את התובע בדמי ביטוח
27 מינימליים, לא היו בפניו נתוני שכרו של התובע. הנתבע הפנה בסיכומיו לפסיקה
28 ארצית (עב"ל (ארצי) 20105/96 אורלי יהלום – המוסד לביטוח לאומי, פד"ע לו
29 603, להלן – עניין יהלום) לפיה, מערכת היחסים בין הנתבע למבוטחיו נקבעת
30 על פי הוראות החוק, ואף מקום בו המוסד הטעה מבוטח, אין הוא רשאי להעניק

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15956-05-15

- 1 לו זכויות מבלי שהן מעוגנות בחוק. עוד הפנה הנתבע להלכת חג'י (עב"ל (ארצי)
- 2 1844-09-10 המוסד לביטוח לאומי – לבנה חג'י, מיום 1.4.15, להלן – הלכת
- 3 חג'י) בה נקבע, כי חוק ההתיישנות אינו חל על חוק הביטוח הלאומי [נוסח
- 4 משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – החוק), עליו חלים רק כללי השיהוי הכללי,
- 5 כאשר מנסיבות העניין שלפנינו עולה, כי אין המדובר בשיהוי החורג מגדר
- 6 הסביר, המצדיק מניעת גביית החוב של התובע בדמי הביטוח.
25. הוכח כי לא היה כל מנהג מצד הנתבע שלא לגבות במועד הרלוונטי דמי ביטוח
- 8 בגין הכנסתו של תושב ישראלי המועסק בשירותי מעסיק זר בחו"ל, וכי גם לפי
- 9 חוזר 1311 שעמד בתוקף במועד הרלוונטי (נ/8) וגם לפי חוזר 1417, עולה חובת
- 10 תשלום דמי הביטוח. העדר הגבייה בפועל נבע מתקלה ומרגע היוודע התקלה
- 11 במערכת הנתבע, אשר בעטיה הכנסות אלו לא היו מובאות לידיעת פקיד
- 12 התביעות לשם גביית דמי הביטוח, פעל הנתבע לתיקון התקלה ולגבייה, כפי
- 13 שעולה מחוזר 1417 ומעדות פקידת הגבייה. לפיכך הוכח, כי אין כל התיישנות
- 14 או שיהוי מנהלי המונע מהנתבע את גביית החוב בדמי ביטוח בגין הכנסות
- 15 התובע אצל מעסיק זר ברומניה, בשנים 2009-2010, מה גם שהתובע לא הוכיח
- 16 כי נגרם לו נזק ולא הוכיח אי יכולת לשלם את החוב בהסדר תשלומים.
26. עוד הוכח ממכלול העדויות והראיות, כי אין לתובע טענה כנגד עצם החוב וגם
- 18 לא כנגד שיעורו או החובה לשלם את דמי הביטוח האמורים, כך שלא הוכיח
- 19 התובע טענתו בדבר גרימת נזק ראייתי כלשהו בשל חלוף הזמן ו/או נזק כלכלי
- 20 בשל דרישת תשלום דמי הביטוח בדיעבד, מה גם התובע אשר היה מיוצג על ידי
- 21 יועץ המס שלו לאורך כל הדרך, החל מתחילת הדיווח על נסיעתו בשאלון
- 22 התושבות ובהמשך השנים, פעל בהתאם להנחיות רואה החשבון באשר למידע
- 23 שמסר לנתבע, כך שככל שנגרם לתובע נזק כלשהו כתוצאה מפעולת רואה
- 24 החשבון שלו, יש לגלגלו לפתחו של האחרון בלבד.
- 25 בהקשר זה הוסיף הנתבע, כי אין לקבל טענת התובע לנזק כלכלי בגין כפל מס,
- 26 שכן מעדות פקידת הגבייה עלה, כי במקרה של הכנסה ממעסיק זר, ההכנסה
- 27 תיחשב כ"הכנסה שלא מעבודה" (עמ' 20, ש' 23-24) ובמקרה זה תשלום דמי
- 28 הביטוח שעל התובע לשלם הינו "מופחת" מדמי הביטוח אשר היה עליו לשלם,
- 29 לו היו הכנסות אלה נחשבות כהכנסה מעבודה.
27. כאשר לדו"ח מבקר המדינה מחודש פברואר 2012, אליו התייחס התובע
- 31 בסיכומיו נטען, כי האמור בדו"ח האמור אינו רלוונטי לנושא התביעה, שכן

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 הדו"ח מתייחס לרשויות ולעיריות, לא באשר לתקופות הזמנים ולא באשר
- 2 לסוגיה הספציפית הנדונה. ככל שמבקש התובע להסתמך על דו"ח מבקר
- 3 המדינה, יש לידי הנתבע להזכיר את הדו"ח השנתי מספר 59 של מבקר
- 4 המדינה לשנת 2008 ולחשבונות שנת הכספים (2007) בו נקבע, כי "זליגה של
- 5 כספים ממקורות ממשלתיים ובעיקר מהמוסד לביטוח לאומי בשל תשלומים
- 6 הנעשים שלא כדין היא חמורה ויש משנה חשיבות לגבייתם והשבתם לקופת
- 7 המוסד". עוד צוין בדו"ח האמור לדברי הנתבע, "בנימה של ביקורת כי טיפול
- 8 המוסד בגביית החובות האמורים, שהתמקד בעיקר במחיקתם, לא הביא לשינוי
- 9 של ממש במאזן החובות ועל המוסד לפעול בנחישות כדי לגבות את החובות
- 10 שנוצרו" (סעי' 117-120 לסיכומי הנתבע).
- 11 28. הסכמת הנתבע לוותר על הקנסות וכן לשקול ויתור או הפחתה של הפרשי
- 12 ההצמדה, יש בה כדי לפצות את התובע על דרישת דמי הביטוח בחלוף כארבע
- 13 שנים ולא בזמן אמת. בהסתמך על כל אלה, דין התביעה להידחות.
- 14 **טענות התובע בסיכומי התשובה מטעמו**
- 15 29. טענותיו של הנתבע בסיכומיו, בהתייחס לדו"ח מבקר המדינה הינן בגדר הטעיה
- 16 מפורשת של בית הדין, כאשר לשון הדו"ח צוטטה בסיכומי התובע וממנה עולה,
- 17 כי הדו"ח מתייחס במפורש לסוגיה שלפנינו ולתקופת הזמנים נשוא התביעה.
- 18 30. אין לקבל את טענות הנתבע בסיכומיו לפיהן משתמע, כי על התובע היה לכאורה
- 19 להגיש דו"ח לנתבע על הכנסותיו.
- 20 31. אין כל רלוונטיות לפסק דין למיס נאצר (עב"ל (ארצי) 103/99 למיס נאצר –
- 21 המוסד לביטוח לאומי, מיום 7.12.10), אליו הפנה הנתבע בסעי' 18 לסיכומיו
- 22 לענייננו.
- 23 32. הנתבע מייחס בסיכומיו ליועץ המס של התובע דברים שלא נאמרו על ידו בעדותו
- 24 ו/או דברים שהוצאו מהקשרם הנכון, באופן פסול ובכך מטעה את בית הדין (סעי'
- 25 6-7 לסיכומי התשובה).
- 26 33. למעשה, הנתבע מודה בסיכומיו (בסעי' 40) ב"תקלה" כפולה שחלה לטענתו
- 27 אצלו, ואין לגלגל תקלות אלה לפתחו של התובע (סעי' 8 לסיכומי התשובה).
- 28 34. אף מסיכומי הנתבע עולה, כי הוא השתהה ארבע שנים בהוצאת דרישת חיוב
- 29 לתובע, באופן הסותר טענתו כי אילו היה התובע מדווח בשאלון על גובה
- 30 הכנסותיו, היה הנתבע מוציא הודעת חיוב מתוקנת בזמן אמת.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

35. אין לקבל טענות הנתבע בסיכומיו, בכל הנוגע להעדפת האינטרס הציבורי על פני אינטרס ההסתמכות של התובע. טענה זו נוגדת מושכלות יסוד של תפיסת היחסים הנכונה בין האזרח לרשות, כפי שמקובל במדינות ליברליות ונאורות וכמשתקף בפסיקות בית המשפט העליון ובית הדין הארצי לעבודה, שהובאו בסיכומי התובע ולפיהן, נקודת האיזון הראויה ביחסים שבין האזרח לרשות מחייבת, כי בנסיבות בהן התנהלות הרשות גרמה לאזרח לנזקים כתוצאה מפגיעה באינטרס ההסתמכות לגיטימי מצדו על בסיס התנהלות הרשות - האינטרס הציבורי במובנו הרחב מחייב דווקא לכבד את קניינו וזכויותיו של הפרט ולהעדיף על פני הציבור שכתפיו רחבות יותר.
36. כל המבחנים שפורטו בסיכומי הנתבע (בסעי' 83), ביחס לשאלת השיהוי, מובילים למסקנה לפיה יש לקבל בענייננו את טענת השיהוי באופן המצדיק מניעת גביית החוב הנתבע. אין רלוונטיות לפסק הדין אליו הפנה הנתבע בסעי' 95 לסיכומיו.
37. הנתבע אינו מדייק בטענותיו בסעי' 114 לסיכומיו, בכל הנוגע לעניין הריבית, שכן הנתבע מוסמך לוותר על ריבית מכח סעי' 370(א) לחוק, הגובר על פי לשונו המפורשת על הוראות סעי' 368(ב) לחוק ואף לבית הדין סמכות טבועה בעניין זה. מכל מקום, בנסיבות העניין יש לבטל את דרישת החוב כשלעצמה לרבות הקרן.
- דיון והכרעה**
38. בשים לב לטענות הצדדים ומכלול נסיבות העניין, להלן השאלות בהן נדרשת הכרעתנו בהליך:
- א. האם בדין קבע הנתבע במכתבו לתובע מיום 31.8.14, כי יש לראות בהכנסות התובע כשכיר אצל מעסיק זר ברומניה, כהכנסות שלא מעבודה החייבות במס ובגינן מחויב התובע בדמי ביטוח?
- ככל שהתשובה לשאלה זו הינה בחיוב, יש להמשיך ולבחון את השאלות הבאות:
- ב. האם יש לקבל בנסיבות העניין את טענות התובע בדבר ההסתמכות על מכתב הנתבע מיום 6.5.09 והאם יש בכך כדי למנוע את גביית דמי הביטוח המתוקנים. בהקשר זה, יש לבחון את טענת התובע לפיה, קביעתו הקודמת של הנתבע עולה בקנה אחד עם מדיניותו, כפי שהיתה במועד הרלוונטי לתביעה, שלא לגבות דמי ביטוח מהכנסות מעבודה אצל מעסיק זר והאם

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 הדבר אכן נלמד מחוזר 1417! ככל שכן, האם יש בהסתמכות התובע כדי
- 2 לאיין את דרישת תשלום החוב.
- 3 ג. האם בנסיבות העניין מנוע הנתבע מגביית החוב בדמי ביטוח נוכח השיהוי
- 4 הנתען בגבייתו.
- 5 הכנסות התובע מעבודתו אצל המעסיק הרומני חייבות בתשלום דמי ביטוח
- 6 39. למעשה אין חולק בפנינו כי הכנסותיו של התובע מהמעסיק הזר היו חייבות
- 7 בדמי ביטוח לאומי (ראו – עמ' 10, ש' 21). יחד עם זאת, למען הסדר הנכון, נפרט
- 8 בקצרה את התשתית המשפטית המביאה למסקנה זו.
- 9 40. עיון בהוראות החוק מלמד, כי קיימים שלושה מצבים של מבוטחים החייבים
- 10 בדמי ביטוח: עובד עצמאי, עובד שכיר ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי.
- 11 41. סעי' 342(א) לחוק קובע, כי "מבוטח שהוא עובד עצמאי, ומבוטח שאינו עובד
- 12 ואינו עובד עצמאי, חייבים בתשלום דמי ביטוח בעד עצמם". בסעי' 342(ב) לחוק
- 13 נקבע, כי המעסיק חייב בתשלום דמי ביטוח בעד עובדו.
- 14 42. סעי' 344 לחוק קובע את חישוב הכנסתו החודשית של עובד לצורך החיוב בדמי
- 15 ביטוח, ואילו סעי' 345 לחוק קובע את חישוב הכנסתו השנתית של מבוטח אחר,
- 16 עובד עצמאי או מי שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, שיש לו הכנסות שלא מעבודה.
- 17 43. בעקבות הרפורמה במס הכנסה שנכנסה לתקופה הראשית שנת 2003 (תיקון 132
- 18 לפקודת מס הכנסה) והמעבר ממיסוי טריטוריאלי למיסוי פרסונאלי, חויבו
- 19 תושבי ישראל החל מיום 1.1.03 במס, גם על כלל הכנסותיהם בחו"ל; לפיכך
- 20 תוקן סעי' 371(א)(1) לחוק, בו נקבעה סמכותו של השר לקבוע תשלומי דמי
- 21 ביטוח, בין היתר, על שכירים העובדים אצל מעסיק שאינו תושב ישראל וזו לשון
- 22 הסעי' המתוקן:
- 23 "371. (א) השר רשאי לקבוע, הן בדרך כלל והן לסוגים, הוראות מיוחדות בדבר
- 24 תשלום דמי ביטוח של המבוטחים המנויים להלן, וכוחן יפה על אף הוראות
- 25 פרק זה, למעט הוראות סעיף 345ב, ובלבד שלא יחויבו בתקנות לשלם דמי
- 26 ביטוח מסכום העולה על ההכנסה המרבית שלפיה משתלמים דמי ביטוח;
- 27 ואלה הם המבוטחים:
- 28 (1) (א) ...;
- 29 ...
- 30 (ז) עובד שמעבידו אינו תושב ישראל;..."

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15956-05-15

44. תקנות הביטוח הלאומי (הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח), תשל"א-
1971, עוסקות בחובת תשלום דמי ביטוח על סוגים מסוימים של עובדים
ובתקנה 1 נקבע כדלקמן (ההדגשה הוספה, מ.נ.ד.):
"על אף האמור בסעיף 342(ב) לחוק ישלם עובד בעצמו את דמי הביטוח אם הוא
אחד מאלה:
(1) ...
(4) עובד שמעבידו אינו תושב ישראל, אם מתקיים אחד מאלה:
(א) מקום מגוריו של המעביד אינו בישראל ואין לו בישראל מען למסירת
מסמכים משפטיים;
..."
45. סעי' 345 לחוק קובע, כי עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו
מהמקורות המפורטים בפסקאות (1) ו-(8) של סעי' 2 לפקודת מס הכנסה, "ומי
שאינו עובד ואינו עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות
המפורטים בסעיף 2 האמור (לפקודת מס הכנסה), והכל - בשנת המס שבעדה
משתלמים דמי הביטוח (להלן - השנה השוטפת), ולאחר שנוכו ההוצאות
הקשורות במישרין בהשגת ההכנסה."
46. סעי' 2 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן - הפקודה) קובע, כי "מס הכנסה
יהא משתלם, בכפוף להוראות פקודה זו, לכל שנת מס, בשיעורים המפורטים
להלן, על הכנסתו של אדם תושב ישראל שהופקה או שנצמחה בישראל או
מחוץ לישראל ועל הכנסתו של אדם תושב חוץ שהופקה או שנצמחה בישראל,
ממקורות אלה..." (ההדגשה הוספה, מ.נ.ד.). בין המקורות המנויים בסעי' 2
לפקודה, כלולים השתכרות או רווח מכל עסק או משלח יד שעסקו בו בתקופה
כלשהי, או מעסקה או מעסק אקראי בעל אופי מסחרי, וכן השתכרות או רווח
מעבודה לרבות השתכרות או רווח מכל מקור אחר שאינו כלול בפסקאות (1) עד
(9) לסעי' 2 לפקודה, ושלא ניתן עליו פטור בפקודה או בכל דין אחר.
47. עיון בפקודה מלמד, כי אין בה הוראת חוק המבחינה בין הכנסה שהופקה
בישראל לבין הכנסה שהופקה מחוץ לה ודין של הכנסות אלה זהה, באופן
העולה בקנה אחד עם הרפורמה בדיני המיסים. על בסיס אותו היגיון, אין בסעי'
350 לחוק, שכותרתו "הכנסות פטורות מדמי ביטוח", התייחסות להכנסה
מעבודה בשירותי מעסיק זר.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

48. על יסוד האמור, עולה אפוא, כי הכנסות התובע מעבודתו אצל המעסיק הרומני בשנים 2009-2010, מחויבות במס ובדמי ביטוח ואין ולא היה לתובע כל פטור בדין מתשלום דמי ביטוח על הכנסות אלה.
49. הסתמכות התובע על קביעת הנתבע מיום 6.5.09 בדבר חיובו בדמי ביטוח מינימליים
- לאחר שנתנו דעתנו לנסיבות העניין ולטענות הצדדים, הגענו לכלל מסקנה לפיה **בנסיבות הייחודיות לתיק דנן**, בדין הסתמך התובע על קביעתו הקודמת של הנתבע, כפי שהובאה בפניו במפורש במכתב האחרון מיום 6.5.09, קביעה שעלתה בקנה אחד עם התנהלות הנתבע במועד הרלוונטי לתביעה, כפי שהיא נלמדת מחוזר 1714, הכל כפי שנבאר להלן.
50. אין חולק כי התובע **דיווח לנתבע** ביוזמתו, באמצעות יועץ המס שלו, **בזמן אמת**, בסמוך לתחילת עבודתו בשירותי המעסיק הרומני (ראה שאלון התושבות מיום 8.4.09, נספח א' לכתב התביעה). עוד אין חולק, כי הנתבע קיבל בזמן אמת את שומות המס של התובע לשנים 2009-2010, ממס הכנסה בתאריך 5.7.10 ו- 6.9.11, בהתאמה (נ/1) – מכאן שלמעשה, בפני הנתבע היו כל הנתונים הנדרשים, בזמן אמת, ביחס להכנסת התובע מעבודתו כשכיר אצל המעסיק הזר. וכלשון יועץ המס, אשר ייצג את התובע בהתנהלותו מול הנתבע, בחקירתו הנגדית (עמ' 10-11):
- "ש. האם אתה מסכים איתי שסעיף 345 לחוק הביטוח הלאומי יחד עם סעיף 2 לפקודת מס הכנסה – חל למעשה גם על הכנסות עבודה מחו"ל וגם הן חייבות בתשלום דמי ביטוח ?
- ת. בכפוף להתנהלות ולהוראות של הביטוח הלאומי.
- ש. אתה התחלת את עדותך שאתה בודק מול החוק מה מותר ומה אסור.
- ת. אני בקיא בחוק אך כמובן עובד מול השלטונות ובהתאם לנהלים שקיימים בתוך המוסד.
- ש. אתה מסכים איתי שאין הוראות חוק הפוטרת הכנסות מחו"ל של תושב ישראלי אל מעסיק לא ישראלי מתשלום דמי ביטוח ?
- ת. בעבודה המעשית יש לנו שאלון שנקרא שאלון לקביעת תושבות לשוהה בחו"ל ואנו מציגים למל"ל את כל הנתונים האובייקטיביים של הלקוח והמל"ל הוא המוסמך לקבוע את המעמד שלו.
- אני לא קובע מעמד.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- ש. האם אתה מכיר סעיף חוק בחוק הביטוח הלאומי שפוטר מתשלום דמי
 ביטוח מהכנסות שמתקבלות בחו"ל על ידי ישראלי ממעסיק שאינו
 ישראלי.
- ב"כ התובע:
- אני מבהיר שאין מחלוקת שעל פי הדין הכנסות של שכיר ישראלי בחו"ל
 חייבות בביטוח לאומי.
- ש. לאור דברי ב"כ התובע, אתה מסכים איתי שעל פי הדין התובע היה צריך
 לדווח למל"ל על הכנסותיו ברומניה?
- ת. היה צריך לדווח בשאלון וזה מה שעשינו.
- ש. שאלון תושבות לצורך מה הוא קיים?
- ת. להגדיר את מעמדו של אדם כתושב.
- ש. למעשה אדם שממלא את הטופס הזה מבקש שימשיכו להכיר בו
 כתושב?
- ת. לא רק. הטופס נועד על מנת לתת נתונים למל"ל אודות אותו אזרח
 והמל"ל יכול לקבוע אם הוא תושב או לא.
- כשאני הגשתי את הטופס של התובע היו לי שתי מטרות: לרכוש כיסוי
 ביטוחי לאישפוז, קופת חולים וכל זה. והדבר השני – כמה לשלם ביטוח
 לאומי.
- ש. למעשה כן רצית שיכירו בו כתושב?
- ת. נכון.
- ש. אם הוא תושב אז מן הסתם הוא צריך לדווח על ההכנסות ולשלם דמי
 ביטוח?
- ת. לא. הדיווח על הכנסה למל"ל נגזר ומסופק לביטוח לאומי תמיד על ידי
 מס הכנסה ולא על ידי התושב. במקרה הספציפי אני הגשתי את הדו"ח
 למס הכנסה לשנת 2009. מס הכנסה כשהוא מקבל את הדוח השנתי
 הוא מעביר בזמן אמת את הנתונים למל"ל והמל"ל מנחה אותנו מה
 לעשות.
- ש. לפי הדין של ביטוח לאומי לאזרח יש חובת דיווח עצמאית לביטוח לאומי
 וזה שאומר שהוא אומר שהוא דיווח למס הכנסה זה לא פוטר אותו
 מדיווח למל"ל. אמרת בעדותך קודם שהמטרה של שאלון התושבות היא
 לקבוע את מעמדו כתושב וכמה דמי ביטוח עליו לשלם.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 ת. נכון.
- 2 ש. אתה מסכים איתי שהחלטה כמה לשלם בעיקר אם זה מההכנסות
- 3 מהעבודה תלויה בשאלה מה ההכנסה?
- 4 ת. כן. אבל לפי חוק ביטוח לאומי אתם על פי החוק לוקחים את הנתון של
- 5 ההכנסה ממס הכנסה.
- 6 ש. אתה מסכים איתי ששאלון התשובות מולא ב- 8.4.09.
- 7 ת. נכון.
- 8 ש. אתה מסכים איתי שבעמוד 2 לתשובות התובע מצא לנכון לפרט פרטים
- 9 מעבר לצורך בהתאם לשאלון ?
- 10 ת. אני מילאתי את הטופס וזה כתב ידי. רציתי לתת למל"ל כמה שיותר
- 11 נתונים על מנת להקל עליהם בקביעתה המעמד.
- 12 ש. למה במסגרת כל הנתונים שאתה כרואה החשבון שיש לו את כל המידע,
- 13 מדוע בחרת למסור את הנתונים האלה ולא את נתוני ההכנסה שלו,
- 14 במיוחד שמדובר בשלב בו ידעתם את הכנסתו החודשית?
- 15 ת. אני לא נדרשתי לדווח בשאלון הכנסה אלא רק פרטים שנוגעים למעמד.
- 16 לשאלתך, אינני יודע לומר בודאות אם צירפתי אישור של המעסיק
- 17 שהוא עובד אצלו, אבל זה בכל מקרה לא נחוץ על פי השאלון.
- 18 לפי חוק ביטוח לאומי החוק דורש את ההכנסה ממס הכנסה.
- 19 ש. מתי דווחת על ההכנסות של התובע לביטוח הלאומי?
- 20 ת. אני דיווחתי למס הכנסה בדו"ח לשנת 2009 בזמן אמת, בכל המקרים
- 21 מס הכנסה אחרי שאני מגיש את הדו"ח אני מקבל שומה מהביטוח
- 22 הלאומי. כאן נזכרתם אחרי 6 שנים."
- 23 51. בהסתמך על הצהרת התובע בשאלון התשובות, הודיע לו הנתבע **במכתבו מיום**
- 24 **6.5.09** (נספח ב' לכתב התביעה), כי בהתאם לנתונים שבידו, רואים בתובע
- 25 בחודשים ינואר עד מרץ 2009 כמי שאינו עובד, ובהתאם נדרש התובע לשלם דמי
- 26 ביטוח מינימליים. קביעה מפורשת זו של הנתבע אכן מצדיקה את הסתמכות
- 27 התובע עליה בנסיבות העניין. ככל שלנתבע היו חסרים במועד שליחת מכתב זה
- 28 נתונים על אודות שיעור הכנסת התובע מעבודתו בחו"ל, מצופה היה מהנתבע
- 29 למצער לדרוש מהתובע להשלים נתונים אלה ו/או להדריכו להגיש דו"ח שנתי
- 30 על הכנסותיו (כדוגמת נ/9), וכלשון יועץ המס בחקירתו הנגדית (עמ' 12, ש' 8-
- 31 19):

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 "ת. ב-6.5.09 קיבלנו מהמל"ל החלטה לגבי השאלון וזה תוך שנת המס ושם
2 נקבע מעמדו כלא עובד ונקבע כמה עליו לשלם. במידה והמל"ל רצה
3 לקבוע מקדמה הנגזרת מההכנסה היה צריך לשלוח לי תשובה שהוא
4 מבקש נתון על השכר.
- 5 ש. אמרת שלא דיווחת למל"ל כי אתה מדווח למס הכנסה בזמן אמת
6 ודיווחת למס הכנסה ביולי 2010, בהתבסס על כך, איך במכתב המל"ל
7 מ-6.5.09 הוא היה יכול להגיש לך כמה דמי הביטוח לשלם על הכנסה
8 שלא דווחה?
- 9 ת. המל"ל שלח שאלון, דיווחנו בהתאם לשאלון, לא נדרשנו להצהיר על
10 הכנסה, אם הוא רצה הכנסה היה פונה במסגרת המכתב של מאי 2009.
- 11 ש. אני מפנה אותך למכתב האמור נספח ב' לכתב התביעה, שם נרשם
12 שהמל"ל רואה בתובע כלא עובד, אתה יודע שהוא כן עובד, למה לא פנית
13 ותיקנת את זה?
- 14 ת. אני אמרתי למל"ל שהוא עובד והוא זה שקבע שהוא לא עובד. אני
15 הצהרתי בשאלון שהוא עובד."
- 16 52. מהעדויות והראיות שוכנענו, כי התובע פעל במועד הרלוונטי (באמצעות יועץ
17 המס מטעמו) מתוך ידיעה ברורה, כי הוא מחויב בגין עבודתו אצל המעסיק הזר
18 בדמי ביטוח מינימליים, כפי שנמסר לו במפורש על ידי הנתבע, וכן מתוך היכרות
19 יועץ המס עם מדיניות הנתבע בפועל במקרים כגון דא, באותה העת, ולדבריו
20 (שם, בש' 22-29, ההדגשות הוספו, מ.נ.ד.):
- 21 "ש. האם כאשר אתה מקבל מהמל"ל החלטה שהוא רואה בו כלא עובד ואתה
22 יודע שזה לא נכון, אתה לא מוצא לנכון לשלוח מכתב נוסף שאומר לו
23 שקבעו בטעות שהוא לא עובד?
- 24 ת. אני לא ראיתי שהדבר נחוץ שאשלח עוד מכתב ואסביר למל"ל שיתכן
25 והם טעו כי לפי המידע שיש לי ההחלטה שלהם נכונה. זה ניסוח כללי
26 ששולחים לכל המבוטחים, אבל המקרה שלנו מיוחד וחריג ולכן יש לנו
27 את השאלון. במקרים הרגילים מדובר בעובד שכיר בישראל ולכן
28 ממלאים שאלון אחר לגמרי. כאשר מדובר במעסיק זר בחו"ל יש את
29 השאלון הזה. על פי הידע שלי ביטוח לאומי מסווג עובד ישראלי

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 שמועסק על ידי מעסיק לא ישראלי בחו"ל כ"לא עובד", כך היה באותה
 2 תקופה ואז הוא משלם דמי ביטוח לפי המינימום."
 3 53. ה"ידיעה" של יועץ המס של התובע, אודות התנהלות הנתבע בפועל והיעדר
 4 גביית דמי ביטוח מהכנסות שכירים מעבודה בחו"ל, למעט החיוב המינימלי,
 5 במועד הרלוונטי לתביעה, נתמכת, בין היתר, בחוזר 1714 שפורסם בתאריך
 6 24.3.14 וכותרתו "תהליך בירור שכיר בעקבות קבלת שומה" (נספח ח' לכתב
 7 התביעה) בו הוסבר, בין היתר, בסעי' 1 הרקע לשינוי מדיניות הנתבע, בזו הלשון
 8 (ההדגשות הוספו, מ.נ.ד.):
 9 "... כאשר תושב ישראל עובד כשכיר (לא אצל מעסיק ישראלי) בחו"ל,
 10 במרבית המקרים תופיע הכנסתו מחו"ל בשומה כהכנסה ממקור שכיר.
 11 בהתאם לחוזר הנ"ל (חוזר ביטוח מספר 1311 שפורסם ביום 5.7.04 ונושאו
 12 התייחסות להכנסה מחו"ל בעקבות הרפורמה במס – 8/נ) היה על פקיד הביטוח
 13 והגבייה לשנות את מקור ההכנסה להכנסה שלא מעבודה ולהזין עיסוק בעל
 14 הכנסה שלא מעבודה במקביל.
 15 ואולם עד היום לא פעלנו לסמן מקרים כאלה כדורשים טיפול, וכך כשהתקבלה
 16 שומה ובה מקור הכנסה שכיר ובמקביל לא היה קיים דיווח על עיסוק שכיר
 17 באותה תקופה, התעלמה המערכת ממקור הכנסה זה ולא חייבה, למרות
 18 שכאמור לעיל הכנסה זו חייבת בתשלום דמי ביטוח.
 19 כדי להתחיל ולחייב הכנסות כנ"ל שמתקבלות בשומות מס הכנסה, נבנה
 20 במערכת תהליך בירור לפיו אם לא יגיב המבוטח למכתב הבירור שנשלח אליו,
 21 תשנה המערכת את מקור ההכנסה משכיר לל"ע ותפתח לו אוטומטית עיסוק
 22 בעל הכנסה שלא מעבודה".
 23 54. מחוזר זה עולה בבירור, כי הגם שלפי הדין היה מקום לחיוב שכיר מעבודה אצל
 24 מעסיק זר בחו"ל בדמי ביטוח, הנתבע נמנע בפועל עד לשנת 2014 מיישום
 25 הוראת חוק זו ו"התעלם" (כלשון חוזר 1714) ממקור הכנסה זה. תיאור המצב
 26 הקודם כעולה מהחוזר, עולה בקנה אחד עם העובדה כי בענייננו, מלוא הנתונים
 27 המתייחסים לעבודת התובע בחו"ל, לרבות שיעור הכנסותיו הנלמד משומות
 28 המס שהתקבלו, היו בידי הנתבע, בזמן אמת, וחרף זאת לא פנה האחרון לתובע
 29 בכל דרישה להשלמת פרטים ו/או בדרישה לתשלום הפרשי דמי ביטוח ותחת
 30 זאת הודיע לתובע במפורש, כי עליו לשלם דמי ביטוח מינימליים בלבד – קביעה

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- 1 אשר בדין הסתמך התובע עליה ואין מקום לקבל את תמיהות הנתבע בסיכומיו,
2 מדוע לא הרהר אחריה.
- 3 55. כאמור, רק במכתב הנתבע לתובע מיום 31.8.14 (נ/2), שעניינו ברור מעמדו של
4 התובע כשכיר נמסר לאחרון, כי התקבלו אצל הנתבע שומות מס הכנסה, מבלי
5 שהתקבל אצל הנתבע דיווח של מעסיק המתייחס לתקופת עיסוקו של התובע
6 כעובד שכיר בשנים 2009-2010 ומשכך, נדרש התובע לראשונה להסביר מקור
7 הכנסה זו ולצרף מסמכים – זאת, ככל הנראה בעקבות שינוי מדיניות הנתבע
8 בשנת 2014 הנלמדת מהחוזר הנ"ל.
- 9 56. אף מתעודות עובד הציבור (נ/6-7) עולה, כי הגם שהנתבע קיבל לידי א
10 שומות מס הכנסה של התובע לשנים 2009 ו- 2010 בזמן אמת, בתאריך 5.7.10
11 ו- 8.8.11 בהתאמה, רק ביום 31.8.14 נשלח לתובע מכתב ברור ראשון בקשר
12 לשומות אלה, זאת לדעת פקידת הגבייה נוכח "תקלה" שתוקנה במנגנון הגבייה
13 של מערכת הנתבע בשנת 2014 – ללמדך, כי אין המדובר במחדל ספציפי כלפי
14 התובע בלבד, אלא בהתנהלות כללית של הנתבע כלפי כל מבוטחיו שהיו במעמד
15 הדומה למעמד התובע, ואשר בדין הסתמכו על התנהלות הנתבע במועד
16 הרלוונטי עובר לתיקון. פקידת הגבייה העידה בחקירתה הנגדית על כך וציינה
17 (עמ' 23, ש' 17-10, כל ההדגשות שלהלן אינן במקור, מ.ג.ד.):
- 18 ש. **בנ/6 שהגשת את כותבת שומות מס הכנסה של 2009 התקבלה אצלכם**
19 **ביולי 2010. ואילו השומה משנת 2010 התקבלה אצלכם בשנה העוקבת,**
20 **דהיינו באוגוסט 2011.**
- 21 ת. **נכון.**
- 22 ש. **אם כך הדבר מדוע לא הוצאתם לתובע דרישות כבר בשנים 2010 ו- 2011**
23 **בהתאמה לגבי השנים 2009 ו- 2010 ומדוע המתנתם עד לאוגוסט שנת**
24 **2014 עם דרישת החוב.**
- 25 ת. **רק במרץ 2014 בוצע תיקון של מנגנון הגביה בנתבע. בשנת 2010 – 2011**
26 **שהתקבלו השומות לא הייתה הפגשה בין הנתון שקיבלנו שכיר בשומה**
27 **לבין העיסוקים. המערכת עוד לא ידעה לקרוא את הנתון הזה של שכיר**
28 **בשומה."**
- 29 ובהמשך עדותה הוסיפה (עמ' 25, ש' 26-22):
- 30 "ש. ולמה לפני זה שנת 2013 כבר הגיעו לכם השומות של מס הכנסה. למה אז
31 לא שלחתם לו?

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15956-05-15

- 1 ת. כי רק במרץ 2014 נבנה במערכת תהליך בירור שבדק את ההכנסות
2 שנקלטו בשומה כשכיר מה מקורן.
3 ש. וקודם לכן לא היה במערכת?
4 ת. לא היה תהליך כזה.
5 עוד פירטה פקידת הגבייה בעדותה על אודות "התקלה" בזו הלשון (עמ' 27, ש'
6 : (10-30
7 ש. ביחס ל- 7/נ שאותה הגשתם בעקבות שאלות שהופנו אליכם על ידי בית
8 הדין מיום 25/10/15 שם הופנו אליכם מספר שאלות ואתם נתבקשתם
9 להשיב עליהם בתע"צ. אני רוצה להבין את התשובות שאת נתת שם.
10 מאיפה את יודעת את המידע הזה שאת כותבת שמנגנון הגביה לא הפעיל
11 בשל תקלה חיובי דמי ביטוח וכו'?
12 ת. התשובה הזו ניתנה בהתייעצות עם עו"ד מר דני זקן שהוא מנהל אגף
13 במשרד ראשי אגף הביטוח והגביה והתשובה הזו ניתנה לאחר התייעצות
14 איתו. הוא אמר לי שזה מחמת תקלה. משהו ברמת הארגון.
15 ש. את יודעת מה הייתה התקלה?
16 ת. התקלה הייתה שקיבלנו שומות ממס הכנסה עם מקור הכנסה שכיר,
17 המערכת לא קראה שההכנסות האלה הן בעצם הכנסות של שכיר בחו"ל
18 ובעצם לא שולם עליהם דמי ביטוח.
19 ש. מלכתחילה המערכת הייתה מובנית כך שההכנסות של שכירים בחו"ל
20 לא נדרש בגינם תשלום דמי ביטוח.
21 ת. נכון.
22 ש. ז"א עד למועד שנעשה השינוי במערכת, אתם לא הוצאתם דרישות חיוב
23 לנישומים ומבוטחים שהיו להם הכנסה מעבודה בחו"ל?
24 ת. נכון.
25 ש. מפנה לחוזר 1417 ממרץ 2014. נספח ח' לכתב התביעה. אני מפנה לעמ'
26 2, פסקה שלישית.
27 ת. מה שמפורט בפסקה השלישית והרביעית – זאת התקלה שאני מדברת
28 עליה ואני מפנה להמשך ששם נרשם שנבנה במערכת תהליך בירור לצורך
29 תיקון התקלה.
30 ש. כלומר רק ב-2014 התחלתם לחייב הכנסות כמו של התובע?
31 ת. נכון ואין חוק התיישנות על הביטוח הלאומי."

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15956-05-15

57. עדותה המפורשת של פקידת הגבייה מאששת את גרסת התובע, כי אכן במועד הרלוונטי לתביעה, הנתבע נמנע מיישום הוראות החוק ובפועל לא גבה דמי ביטוח ממבוטחים העובדים אצל מעסיקים זרים בחו"ל, כאשר מדיניות זו שונתה כאמור בשנת 2014. בניגוד למצופה, כי שינוי מדיניות הנתבע בשנת 2014 יביא לאכיפת השינוי ממועד זה ואילך, מטענות הנתבע והוראות החוזר (בסעי' 8) עולה, כי הוחלט שהנתבע יפעיל את תהליך גביית דמי ביטוח רטרואקטיבית על כל השומות שהתקבלו בעבר ומתייחסות לשנים 2008 ואילך.
58. ודוק, קביעה זו הינה בעייתית ופוגעת באינטרס ההסתמכות של התובע, אשר בדין הסתמך על קביעתו הספציפית של הנתבע כלפיו (בדבר חיובי בדמי ביטוח מינימליים), כפי שהובאה במכתבו מיום 6.5.09, וכן על מדיניות הגבייה הכללית של הנתבע כפי שהוכח כי עמדה בתוקף באותה העת ועד לשנת 2014.
59. לא זו בלבד, אלא שדרישת התשלום הראשונה נשלחה לתובע בשיהוי, בחלוף כשש שנים ממועד היווצרות העילה, באופן המגביר את הפגיעה באינטרס ההסתמכות של התובע ומצדיק כשלעצמו את בטלות דרישת התשלום.
60. בהלכת חג'ג' נפסק כדלקמן (סעי' 74):
- "החלת חוק ההתיישנות על חוק הביטוח הלאומי, החוק הסוציאלי העיקרי בתחיקתנו, הינה אנטי סוציאלית ומנוגדת לעקרונות החוק הקושרים ישירות בין החבות בדמי ביטוח והזכאות האישית לגמלה.
- על חוק הביטוח הלאומי חלים כללי השיהוי המינהלי וחוק ההתיישנות אינו חל עליו."
61. עוד נפסק בהלכת חג'ג', כי חרף אי החלת חוק ההתיישנות על דמי ביטוח, עשויה לעמוד למבוטח טענת שיהוי מנהלי, המבוססת על חובת הרשות לפעול במהירות הראויה בדרישתה מהאזרח לקיום חובותיו, כאשר טענה זו תיבחן בכל מקרה בהתאם לנסיבותיו ולאור עקרונות החוק וראה מפסק הדין:
- "39. יודגש, כי אין באמור לעיל כדי לקבוע כי בכל מקרה נקיטת הליכי גבייה או קיזוז על ידי המוסד לביטוח לאומי לאחר חלוף תקופת ההתיישנות היא התנהלות בלתי סבירה. השאלה אם מדובר בשיהוי החורג מגדר הסביר צריכה להיבחן בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, וכפי שנפסק בבג"צ אמיתי: "אין למצוא תשובה גזורה או חד-משמעית לשאלה זו, והכול תלוי בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה" [בג"צ 174/88 אמיתי נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, פ"ד

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

- מב (4) 89 (1988). יש לבחון, בין היתר, באיזה מועד היה למוסד לביטוח לאומי המידע הדרוש לנקיטת הליכי הגבייה ופרק הזמן שחלף מאותו מועד עד לנקיטת הליכי גבייה או קיזוז; המשאבים שעמדו לרשות המוסד בתקופה הרלוונטית שהשפיעו על יכולתו של המוסד לעשות שימוש במידע שהיה בידיו לצורך נקיטת הליכי גבייה או קיזוז; הפעולות שנקט המוסד מהמועד בו המידע הגיע לידיעתו עד למועד בו נקט פעולות לגביית החוב, דהיינו האם שלח הודעות למבוטח, פנה למבוטח בהצעה להסדיר את חובו וכיו"ב; תרומתו של המבוטח ליצירת החוב, לרבות אי מסירת מידע ו/או אי דיווח בזמן אמת למוסד לביטוח לאומי; הנזק הראייתי שנגרם למבוטח בשל חלוק הזמן; שיעור החוב; אחריותו ו/או תרומתו של המוסד ליצירת החוב, ועוד. בנוסף, יש לשקול את האינטרס הציבורי, הנזק הנגרם לציבור כתוצאה מביטול הליכי הגבייה או הקיזוז, בהתחשב בחשיבות גביית דמי ביטוח להגשמת תכליתו של חוק הביטוח הלאומי ובקשר ההדוק שבין דמי הביטוח שחייב המבוטח לשלם לבין זכויותיו.
- ראו גם: ע"מ 8723/03 עיריית הרצליה נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה חוף השרון, מיום 4.8.04.
62. יישום שיקולים אלה בענייננו, מוביל אף הוא למסקנה בדבר קבלת התביעה וביטול דרישת התשלום שנשלחה לתובע בשיהוי רב. ממכלול הנסיבות עולה, כי לנתבע היה את המידע בדבר עבודת התובע אצל מעסיק זר כבר ממועד סמוך לתחילת עבודתו; את המידע לגבי הכנסותיו בפועל של התובע כבר בשנה העוקבת למועד הפקת הכנסה וזאת בהתאם לשומות מס הכנסה שהתקבלו בזמן אמת; חלפו ארבע שנים מאותו מועד ועד למועד הוצאת הודעת חיוב מתוקנת לתובע; לא הוכח בפנינו, כי נדרשו לנתבע משאבים מיוחדים לגביית דמי הביטוח אלא שמדובר ב"תקלה" / מדיניות גבייה אדישה; התובע לא תרם ליצירת החוב, נהפוך הוא – התובע פנה ביוזמתו באמצעות מייצגו, בזמן אמת, והצהיר בפני הנתבע על עבודתו בחו"ל ומילא את הפרטים שנדרשו בשאלון.
- בנסיבות אלו, דרישת החוב בשיהוי של 4 שנים, בסכום כה משמעותי, מבלי שהתובע יכול לשלוט בנקודת זמן זו על הכנסותיו מאותו מעסיק – הינה בלתי סבירה ולוקה בשיהוי.
63. מכל המקובץ לעיל התרשמנו, כי **בנסיבות הייחודיות של התיק דנן**, בו כאמור הוכח כי התובע פעל בתום לב ופנה ביוזמתו לנתבע, בזמן אמת, והצהיר על

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 15-05-15956

1 עבודתו בחו"ל בסמוך לתחילת עבודתו; הגיש במועדן שומות מס הכנסה בגין
2 הכנסותיו בשנים 2009-2010, בזמן אמת; על יסוד נתונים אלה הנחה הנתבע את
3 התובע לשלם דמי ביטוח מיינמליים; וכן הוכח, כי קביעת הנתבע העולה
4 ממכתבו לתובע מיום 6.5.09 עלתה בקנה אחד עם מדיניותו, במכוון או
5 במשתמע, כפי שהיתה נהוגה עד לשנת 2014 – הגענו לכלל מסקנה, כי דרישת
6 התשלום הרטרואקטיבית שנשלחה לתובע בשיהוי רב הינה בלתי סבירה, בלתי
7 מידתית וגלומה בה פגיעה כלכלית ממשית בתובע ומשכך דינה להתבטל.

סוף דבר

8
9 64. התביעה מתקבלת ואנו קובעים שהנתבע אינו רשאי לפעול בכל דרך לגביית החוב
10 המיוחס לתובע, בגין הפרשי דמי ביטוח בגין עבודתו כשכיר בשירותי מעסיק זר,
11 בין השנים 2009-2010.

12 65. הנתבע ישלם לתובע הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 6,000 ₪.

13 66. זכות ערעור לבית הדין הארצי תוך 30 ימים מיום קבלת פסק הדין.

14

15 ניתן היום ב' תמוז תשע"ז, 26 יוני 2017 בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

16

מר נעים דאוד
נציג עובדים

מיכל נעים דיבנר
שופט

מר יוסף הלפרין
נציג מעסיקים

17